

OPEN KLIMAATPLAN

**VIER WEGEN NAAR
EEN CO₂-ARME SAMENLEVING**

Scientists and others have been sounding the alarm about climate change for many years now.

By the end of this century, as a result of ever-increasing emissions of greenhouse gases, our planet may look very different: with many small islands gone, the Arctic Ocean free of ice for many months of the year, agricultural regions dramatically altered, and our ecological life-support systems under stress as never before.

Developing countries are especially vulnerable.

If this forecast comes true, our children and grandchildren will not understand how we allowed this to happen.”

**(Boodschap van het secretariaat van
Secretaris-generaal van de V.N., Koffi Annan,
bij de plechtige opening van “The World
Climate Change Conference” te Moskou van
29 september tot 3 oktober 2003)**

INHOUD

INLEIDING

**VAN RIO DE JANEIRO OVER KYOTO TOT DE EUROPESE TOP IN BRUSSEL:
MIN 20% EUROPESE CO2-UITSTOOTREDUCTIE TEGEN 2020**

**EEN AMBITIEUZE OPEN VLD EUROPESE REDUCTIEDOELSTELLING:
MIN 30% TEGEN 2020 EN MIN 80% TEGEN 2050**

**BESCHIKBARE CIJFERS OVER DE UITSTOOT VAN BROEIKASGASSEN
IN VLAANDEREN**

VIER WEGEN NAAR EEN CO2-ARME SAMENLEVING

- 1. NAAR EEN GEDECENTRALISEERDE ENERGIEPRODUCTIE
DOOR ECO-INNOVATIES**
- 2. NAAR EEN ECO-FISCALITEIT DIE AANZET TOT
GEDRAGSVERANDERINGEN IN WONEN, VERPLAATSEN,
PRODUCEREN EN CONSUMEREN**
- 3. REALISEREN VAN ECO-BESPARINGEN DOOR
DERDEPARTIJFINANCIERING, PASSIEFHUIZEN, ECO-
EFFICIËNTIEVERHOGINGEN EN DYNAMISCHE PRODUCTNORMEN**
- 4. EEN ECO-ENERGIEMIX ALS ALTERNATIEF VOOR DE FOSSIELE
ENERGIEMIX**

INLEIDING

Op 2 februari 2007 stelde het klimaatpanel van de Verenigde Naties (IPCC) het vierde rapport over de klimaatverandering voor: 'Climate Change 2007: The Physical Science Basis'. Dat rapport geeft de huidige wetenschappelijke kennis weer over de natuurlijke en menselijke oorsprong van de klimaatverandering, de geobserveerde veranderingen in het klimaat en de projecties naar de toekomst.

Het rapport werd opgesteld door niet minder dan 600 auteurs van 40 verschillende landen. Ook meer dan 620 specialisten en beleidsverantwoordelijken participeerden. Een van de belangrijke conclusies betrof het gegeven dat het 'erg waarschijnlijk' is - meer dan 90 % zeker, daar waar dit in het verleden maar 60 tot 90 % zeker was - dat menselijke activiteiten verantwoordelijk zijn voor de stijging van de gemiddelde temperatuur in de wereld sedert het midden van de twintigste eeuw. De mondiale klimaatverandering wordt dus door ieder van ons veroorzaakt, hoofdzakelijk door onze activiteiten die gepaard gaan met de uitstoot van broeikasgassen.

Het broeikaseffect is nochtans een bij uitstek natuurlijk verschijnsel en bestaat er in dat sommige natuurlijke gassen in de atmosfeer, voornamelijk waterdamp (H_2O), koolstofdioxide (CO_2) en methaan (CH_4) het zonlicht doorlaten en de vrijgekomen warmte die daardoor ontstaat aan het aard-

oppervlak, gedeeltelijk tegen houden. Een groot deel van de zonne-energie bereikt dus de aarde en verwarmt het aardoppervlak. Maar ongeveer 30% van die zonne-energie wordt terug in de ruimte gereflecteerd. Natuurlijke broeikasgassen houden een deel van die infrarode straling die de aarde reflecteert tegen, waardoor de atmosfeer opwarmt en leven op aarde mogelijk wordt. Het leven op aarde dankt zijn bestaan aan dit natuurlijk broeikaseffect: de temperatuur op aarde zou anders gemiddeld $-18^{\circ}C$ zijn, in plaats van de huidige $15^{\circ}C$.

Doch tal van menselijke activiteiten blijken nu deze natuurlijke concentratie van broeikasgassen te verhogen: het verbranden van fossiele brandstoffen (olie, steenkool, gas,...) om energie op te wekken, ontbossing, veeteelt, industriële processen, ... Waar in de wereld deze gassen ook worden uitgestoten, hun effect op het klimaat is mondiaal en de gassen hebben een zeer lange levensduur (CO_2 bijvoorbeeld 50 tot 200 jaar). Ze cumuleren in de atmosfeer en het is de voorraad broeikasgassen die het klimaat beïnvloedt. De effecten situeren zich dus op lange termijn.

Als gevolg van het overschot aan broeikasgassen stijgt de temperatuur. Als er geen maatregelen genomen worden om de uit-

INLEIDING

stoot tegen te gaan, zal de gemiddelde temperatuur op aarde in de komende 100 jaar met 1,4° tot 5,8° toenemen t.o.v. 1990. Deze opwarming moet bovendien nog worden opgeteld bij de temperatuurstijging van 0,6° in de 20ste eeuw. Het gaat dus alsmaar sneller en de gevolgen zullen zich in de komende decennia doen voelen.

Volgens de experts zullen de armere regio's het zwaarst getroffen worden door de temperatuurstijging. Afrika zal 5% meer droge gebieden tellen als het drie graden warmer wordt. Het is waarschijnlijk dat 1,1 tot 3,2 miljard mensen zullen aankijken tegen een watertekort als de temperatuur stijgt met 2 tot 4,5% ten opzichte van 1990. Zo'n 200 tot 600 miljoen mensen zullen bedreigd worden door hongersnood. Ieder jaar zullen twee tot zeven miljoen mensen meer het slachtoffer worden van overstromingen aan de kusten...

Liberalen wordt vaak een eenzijdige focus op het economische en een gebrek aan belangstelling voor immateriële waarden verweten. Geheel onterecht. Iedere mens heeft recht op een gezonde leefomgeving. Een van de uitgangspunten van een liberale open samenleving is juist het beginsel dat de vrijheid van de ene persoon stopt daar waar de vrijheid van de ander begint. Vanuit die invalshoek is Open Vld erg bekommerd

om de kwaliteit van het milieu en om het vrijwaren van de natuurlijke rijkdommen. Open Vld pleit dan ook voor een duurzame ontwikkeling als "een ontwikkeling die voorziet in de behoeften van de huidige generatie zonder daarmee voor de toekomstige generaties de mogelijkheden in gevaar te brengen om ook in hun behoeften te voorzien." Een efficiënt overheidsoptreden ter bescherming van het leefmilieu voor de huidige en de toekomstige generaties kadert perfect binnen onze liberale beginselen.

Vanzelfsprekend is de opwarming van de aarde een wereldprobleem. Het wereldemissievolume aan CO₂ moet drastisch naar beneden. Tot dusver zijn de rijke landen de grootste producenten van CO₂ geweest. In de nabije toekomst zal het probleem vooral worden bepaald door de opkomende economieën zoals China en India. Europa en Japan plaatsen de emissiereducties hoog op de agenda, maar hun aandeel in de mondiale uitstoot van CO₂ bedraagt maar circa 30%. Op het wereldtoneel is ons land maar een kleine speler. Maar Open Vld wil zich daar niet achter weg steken. Integendeel, wij willen het potentieel aan kosteneffectieve binnenlandse CO₂-reductie maximaal benutten. Wij willen onze verantwoordelijkheid niet ontlopen. Daarom legt Open Vld de klimaatlat erg hoog.

VAN RIO DE JANEIRO OVER KYOTO TOT DE EUROPESE TOP IN BRUSSEL: MIN 20% CO₂-UITSTOOTREDUCTIE TEGEN 2020

De Wereldtop voor Duurzame Ontwikkeling in Rio de Janeiro (1992) was een mijlpaal in de strijd tegen de klimaatverandering. Onder impuls van de Verenigde Naties leidde deze bijeenkomst tot het Raamverdrag over Klimaatverandering (UNFCCC). Deze overeenkomst is door 189 landen (waaronder België) geratificeerd en op 21 maart 1994 in werking getreden. De landen verbonden zich om onder andere hun CO₂-emissies tegen 2000 terug te brengen tot op het niveau van 1990. Het ging om een vrijwillige, niet-bindende doelstelling. Van de beloofde vrijwillige emissiereducties is echter niet veel in huis gekomen. Emissies stegen in plaats van te stabiliseren of te dalen.

Verdere onderhandelingen leidden in december 1997 in het Japanse Kyoto tot een internationaal protocol als aanvulling op het Klimaatverdrag, met nieuwe en deze keer bindende emissiereductie-doelstellingen. De deelnemende industrielanden engageerden zich om de jaarlijkse uitstoot van de belangrijkste broeikasgassen te verminderen. Hun jaarlijkse uitstoot moet met gemiddeld 5% dalen in de periode 2008-2012 (5 jaar durende verbintenisperiode) tegenover die van het referentiejaar 1990. Per land werden er precieze doelstellingen vastgelegd. De ontwikkelingslanden kregen echter geen reductieverplichtingen.

Het Protocol van Kyoto wil in de eerste plaats een vermindering realiseren door interne

beleidsmaatregelen in eigen land. Daarnaast bieden de zgn “flexibiliteitsmechanismen” van het Protocol de deelnemende landen efficiënte manieren om CO₂-emissies met zo weinig mogelijk kosten te reduceren door samen te werken met andere landen. Landen met een tekort aan emissierechten kunnen rechten aankopen van landen met een overschot (internationale emissiehandel). Ook kan een land projecten, die de uitstoot verminderen, starten in een ander industrieland (joint implementation) en/of in een ontwikkelingsland (clean development). Deze mechanismen zijn bedoeld om bij het streven naar minder uitstoot enige mate van geografische flexibiliteit in te bouwen. Op die manier is men erin geslaagd om van het Kyotoprotocol een geloofwaardig milieuakkoord te maken dat tegelijkertijd de totale maatschappelijke kosten zo laag mogelijk houdt.

De toekomst van het Protocol werd evenwel twijfelachtig toen de Verenigde Staten bekendmaakten het niet te zullen ratificeren. Het Protocol trad pas in werking als ten minste 55 landen, die samen instaan voor 55% van de CO₂-emissies in 1990, het geratificeerd hebben. Op 16 februari 2005 trad het in werking na ratificatie door de Russische Federatie. Momenteel is het protocol geratificeerd door 163 landen, waaronder 30 industrielanden. Vandaag doen de Verenigde Staten en Australië als belangrijke industrielanden nog steeds niet mee. Andere landen zoals India en China, die het proto-

VAN RIO DE JANEIRO OVER KYOTO TOT DE EUROPESE TOP IN BRUSSEL: MIN 20% CO₂-UITSTOOTREDUCTIE TEGEN 2020

col goedgekeurd hebben, zijn niet verplicht om hun emissies te verminderen onder het huidige akkoord ondanks hun snel groeiende bevolking en industrie. Sinds de inwerkingtreding zijn alle bepalingen van het Protocol juridisch bindend van aard.

België heeft het Protocol van Kyoto, net als de andere leden van de E.U., op 29 april 1998 ondertekend. Elke lidstaat moet bijdragen tot de realisatie van de doelstelling waartoe de Europese Unie zich in Kyoto heeft verbonden, namelijk een vermindering van de gemiddelde emissies van broeikasgassen met 8% tussen 2008 en 2012 ten opzicht van het niveau van 1990. Overeenkomstig de beslissing¹ van de Europese Raad van 16 juni 1998 vertegenwoordigt de specifieke bijdrage van België tot die inspanning een verlaging met 7,5%.

België heeft op 31 mei 2002 het Protocol van Kyoto (1997) definitief geratificeerd en heeft zich daarmee verbonden om de broeikasgasemissies in 2008-2012 met 7,5 % te reduceren ten opzichte van het niveau van 1990.

Op 14 november 2002 werd een samenwerkingsakkoord afgesloten tussen de drie gewesten en de federale overheid betreffende het opstellen, het uitvoeren en het opvolgen van een Nationaal Klimaatplan. Dit Samenwerkingsakkoord voorziet ook in de oprichting van een Nationale Klimaatcommissie. Eén van de zes inhoudelijke taken bestond erin tegen ten laatste 2005 een voorstel voor

te leggen tot verdeling van de nationale reductiedoelstelling van 7,5%, tezamen met een voorstel ter definiëring van de respectieve verantwoordelijkheden, aan de uitgebreide Interministeriële Conferentie voor het Leefmilieu.

Volgens dat nationale lastenverdelingsakkoord, tot stand gekomen op het Overlegcomité van 8 maart 2004, heeft Vlaanderen het engagement op zich genomen om haar emissies in de periode 2008-2012 met gemiddeld 5,2% te verminderen ten opzichte van het niveau van 1990. Het Waalse Gewest wil de uitstoot met 7,5% verminderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest mag zijn uitstoot verhogen met 3,475%. Om tijdig de Kyoto-doelstelling te halen wordt het principe vooropgesteld om prioritair interne maatregelen uit te voeren in de diverse beleidsdomeinen tegen een socio-economisch haalbare kostprijs, afgestemd op en aangevuld met de inzet van flexibiliteitsmechanismen.

Op de Europese Top van 8-9 maart 2007 tenslotte hebben de lidstaten beslist om de CO₂-uitstoot met 20 % te verminderen tegen 2020. Wanneer ook de andere grote industrielanden meedoen wordt dit 30%. Ook de energie-efficiëntie moet met een factor 20% verbeteren tegen 2020 en het aandeel van de hernieuwbare energie moet 20% bereiken in 2020.

¹ De zogenaamde 'Burden Sharing'

EEN AMBITIEUZE OPEN VLD

REDUCTIEDOELSTELLING: MIN 30% TEGEN 2020 EN MIN 80% TEGEN 2050

Open Vld wil de lat hoog leggen: een vermindering van de EU-uitstoot met 30% tegen 2020 en 80% tegen 2050 moet onze ambitie zijn. Ons land moet daarbij al haar diplomatiek gewicht aanwenden om de andere industrielanden te overtuigen toe te treden tot het Kyoto-protocol, zodat de Europese Unie haar klimaatdoelstelling op min 30% uitstootvermindering brengt tegen 2020. Te meer daar een ratificatie door de VS na de volgende parlementsverkiezingen een stuk waarschijnlijker wordt. Het klimaatprobleem is immers een bij uitstek mondiaal probleem. De Belgische broeikasgasuitstoot bedraagt minder dan 4% van de Europese uitstoot. Maar ons land moet al haar invloed op het internationale toneel aanwenden om een verregaande doelstelling inzake broeikasgasuit-

stoot vermindering vast te leggen en zo veel mogelijk landen binnen het internationale afsprakenkader onder te brengen. Alleen door een ambitieuze doelstelling te stellen, zullen we er in slagen de hele samenleving te mobiliseren door haar voortdurend te confronteren met die doelstelling. De EU moet meer dan ooit de kans grijpen om koploper te blijven op vlak van milieuvriendelijke innovatie en ontwikkeling. De hoge reductie-inspanning van 80% tegen 2050 is wel degelijk te verantwoorden door de lange tijdshorizon. Op een periode van meer dan veertig jaar moeten technologische veranderingen, diepgaande wijzigingen in maatschappelijke gedragingen, wijzigingen in het energiesysteem en in de energiemix, die doelstelling haalbaar maken.

BESCHIKBARE CIJFERS OVER DE UITSTOOT VAN BROEIKASGASSEN IN VLAANDEREN

De balans van broeikasgasemissies in Vlaanderen ziet er als volgt uit (kton CO₂-eq.)²:

CATEGORIE	1990	2005	VERANDERING	AANDEEL 1990	AANDEEL 2005
ENERGIE	23.732	24.799	+ 4,5%	26,7%	27,4%
INDUSTRIE	24.327	21.180	- 12,9%	27,4%	23,4%
TRANSPORT	12.080	15.549	+ 28,7%	13,6%	17,2%
HUISHOUDENS	12.567	14.145	+ 12,6%	14,1%	15,6%
LANDBOUW HANDEL &	11.796	10.189	- 13,6%	13,2%	11,2%
DIENSTEN	4.228	4.488	+ 6,2%	4,7%	4,9%
TOTAAL	88.730	90.350	+ 1,8%		

Bovenstaande tabel geeft aan dat de energie-sector de belangrijkste verwekker van broeikasgassen blijkt te zijn. Gevolgd door de industrie, die de afgelopen jaren haar uitstoot wel aanzienlijk heeft teruggedrongen. De transportsector en de huishoudens (vooral wonen) volgen op plaatsen vier en vijf en verhoogden hun uitstoot de afgelopen jaren.

De landbouwsector slaagde er daarentegen in haar emissies terug te dringen. De handel- en dienstensector is om evidente redenen de meest broeikasgasvriendelijke sector.

Het halen van de ambitieuze reductiedoelstelling zal dan ook een inspanning vergen van alle betrokken sectoren in de samenleving.

² Bron: VITO

VIER WEGEN NAAR EEN CO₂-ARME SAMENLEVING

De klimaatsverandering is volop aan de gang. Het staat nu vast dat menselijke activiteiten daarvan in belangrijke mate de oorzaak zijn. De gevolgen zijn zeer ernstig en bedreigend voor mensen overal in de wereld. Actie is dringend en noodzakelijk. Met symbolische maatregelen zullen we onze planeet niet vooruit helpen. Evenmin met een eindeloze catalogus aan kleine ingrepen. Ieder van ons dient gesensibiliseerd en geresponsabiliseerd te worden voor de impact van zijn of haar individueel gedrag op de globale uitdaging van het klimaat. Ons eco-engagement moet drastisch verhogen.

Open Vld wil het klimaatprobleem structureel aanpakken. We kunnen niet anders dan onze wijzen van wonen, verplaatsen, consumeren en produceren drastisch vernieuwen. Steeds in het besef dat zo'n verandering niet van de ene dag op de andere tot stand komt. Want vaak gaat het over ingrijpende

wijzigingen van aloude gedragspatronen en systemen. Acties op het vlak van technologie en gedragingen dienen te worden gecombineerd.

Open Vld wil niet vertrekken vanuit dogma's of zich verstoppen achter een simplistisch nostalgisch gevoel, maar ecologie en economie verzoenen via het pad van de ecologische innovatie. Het spookbeeld dat economie en ecologie gezwoeren vijanden zijn, moet verdwijnen. Milieu en ondernemen kunnen perfect op elkaar inspelen en elkaar versterken. Op voorwaarde dat we resoluut kiezen voor ecologische innovatie.

Een koolstofarme samenleving vereist de aanpak van de grote boosdoeners van CO₂-uitstoot: onze woon-, consumptie- en verplaatsingsgewoonten, de productiewijzen van onze bedrijven en de wijze van elektriciteitsopwekking.

Langsheen vier wegen wil Open Vld komen tot een CO₂-arme samenleving:

- 1. NAAR EEN GEDECENTRALISEERDE ENERGIEPRODUCTIE DOOR ECO-INNOVATIES**
- 2. NAAR EEN ECO-FISCALITEIT DIE AANZET TOT GEDRAGSVERANDERINGEN IN WONEN, VERPLAATSEN, PRODUCEREN EN CONSUMEREN**
- 3. REALISEREN VAN ECO-BESPARINGEN DOOR DERDEPARTIJFINANCIERING, PASSIEFHUIZEN, ECO-EFFICIËNTIEVERHOOGINGEN EN DYNAMISCHE PRODUCTNORMEN**
- 4. EEN ECO-ENERGIEMIX ALS ALTERNATIEF VOOR DE FOSSIELE ENERGIEMIX**

VIER WEGEN NAAR EEN CO₂-ARME SAMENLEVING

1. NAAR EEN GEDECENTRALISEERDE ENERGIEPRODUCTIE DOOR ECO-INNOVATIES

Energie is de levensadem van elke samenleving. Dit is vandaag zo en was ook in het verleden zo. Pre-industriële samenlevingen ontrokken hun energie aan “levende accu’s” – menselijke en dierlijke spierkracht – of aan zon, wind en water (wind- en watermolens). Zij maakten dus gebruik van zichzelf vernieuwende energiebronnen.

Sinds de uitvinding van de stoommachine, in de 18de eeuw, en de daar uit voortvloeiende opkomst van de industriële samenleving is de mens echter fossiele energiebronnen (olie, gas, steenkool) gaan aanwenden. En deze zijn eindig en hun gebruik erg milieubelastend. Er voltrok zich daarmee een verschuiving van voorheen verspreide naar geconcentreerde energie, van zichzelf vernieuwende naar niet-ervangbare energiebronnen en van een diversiteit aan energiebronnen naar slechts enkele. In de 2de helft van de 20ste eeuw zag daarenboven de nucleaire energiebron het levenslicht. Maar ook deze technologie is gecentraliseerd, gebruikt een eindige grondstof – uranium – en belast, via het nucleaire afval dat ze produceert, de toekomstige generaties.

Gelukkig staan wetenschap en techniek niet stil. Sommige onderzoekers durven nu reeds het einde aan van het fossiele en nucleaire energietijdperk aankondigen en voorspellen voor de 21ste eeuw opnieuw het tijdperk van

hernieuwbare gedecentraliseerde energieproductie: waterkracht, aardwarmte, zonne- en windenergie, biomassa, waterstof,...

Om een gedecentraliseerde elektriciteitsproductie mogelijk te maken dient ons huidige centralistisch georganiseerde energie-infrastructuur te evolueren naar een soort “internetstructuur” waarbij een veelheid en diversiteit van producenten via een slim netwerk verbonden worden. Duizenden kleine (hernieuwbare) energieproducenten produceren daarbij zelf hun stroom en wisselen overschotten en tekorten uit. Op die manier zou de energiemarkt écht vrij gemaakt worden. Dit klinkt nog als toekomstmuziek, maar de technologische ontwikkelingen in de fotovoltaïsche zonnecellen en de windenergie zijn veelbelovend. Bedrijven zoals Alfacam en Nikè voorzien nu reeds grotendeels in hun eigen elektriciteitsbehoefte via respectievelijk zonne- en windenergie. Investerings zijn dan ook nodig om het vervoer- en distributienet voor elektriciteit klaar te stomen voor deze vormen van vrije elektriciteitsproductie.

VIER WEGEN NAAR EEN CO₂-ARME SAMENLEVING

2. NAAR EEN ECO-FISCALITEIT DIE AANZET TOT GEDRAGSVERANDERINGEN IN WONEN, VERPLAATSEN, PRODUCEREN EN CONSUMEREN

Een tweede belangrijke groep maatregelen heeft betrekking op de massale verschuiving van de belastingen die vandaag wegen op arbeid naar heffingen op vervuiling en uitstoot van CO₂. In plaats van onze ambitieuze doelstellingen inzake CO₂-reductie te willen halen door mensen en ondernemingen extra reglementeringen op te leggen moet een nieuwe, meer positieve weg worden bewandeld met oog voor zowel ecologie als economie. Uiteindelijk zijn het de mensen zelf die moeten inzien dat ze hun mentaliteit moeten wijzigen en dat milieuvriendelijkheid ook financieel voordelig kan zijn.

A) WONEN

De onroerende voorheffing moet vervangen worden door een belasting op CO₂-uitstoot van de woning. Hierdoor zullen energiebesparende investeringen aangemoedigd worden, want hoe lager de CO₂-uitstoot hoe lager de belasting op de woning. Het is dan ook een evidentie dat passief huizen die gecertificeerd zijn, geen belasting meer betalen.

We mogen echter niet blind zijn voor het feit dat de gezinnen met de laagste inkomens meestal in de slechtst geïsoleerde woningen leven. Het kan en mag niet de bedoeling zijn dat we de sociaal zwakkeren extra gaan belasten of bestraffen. Integendeel, iedereen moet de kans krijgen om zijn of haar woning milieuvriendelijker en zuiniger te maken. Zeker

de gezinnen met de laagste inkomens hebben alle belang bij die investeringen omdat een hoge energiefactuur in feite overbodige kosten zijn. Vandaar dat Open Vld pleit voor een belasting op CO₂-uitstoot van de woning met, zeker in de overgangsfase, de noodzakelijke sociale correcties.

B) VERPLAATSEN

Binnen de transportsector bestaat nog een belangrijk potentieel aan emissiereducties. Het verkeer draagt een grote verantwoordelijkheid in de uitstoot van schadelijke gassen. Accijnzen en btw die op iedere liter brandstof worden geheven zijn reeds een vorm van groene fiscaliteit. Maar ook hier moeten we verdere stappen zetten.

- De autobelasting op het vermogen, zoals die vandaag bestaat, moet vervangen worden door een belasting in functie van de uitstoot van CO₂. De BIV moet anders gemoduleerd worden, nu is die voor nieuwe auto's hoger dan voor auto's die 'ouder' zijn. Dit is de omgekeerde wereld. Een schoner voertuig moet een goedkopere BIV hebben dan een meer CO₂-uitstotend voertuig.

Voor LPG-wagens zou de aanvullende belasting moeten wegvallen, de LPG-wagens zijn nu eenmaal milieuvriendelijker, waarom hen dan nog extra belasten.

Voertuigen die minder dan 120 g CO₂ uitstoten en 1 – liter motoren zouden geen belas-

VIER WEGEN NAAR EEN CO₂-ARME SAMENLEVING

ting op inverkeerstelling (BIV) meer moeten betalen.

- Uitbreiden van het bestaande systeem van een directe korting voor voertuigen die minder dan 105 en 115g CO₂/km uitstoten. Dit systeem moet ook toegankelijk gemaakt worden voor bedrijfswagens. Daarenboven ook een uitbreiding voorzien naar de vrachtwagens toe. In Nederland hebben ze hiervoor jaarlijks 12 mio € over.

- De kaart van de biobrandstoffen moet ten volle getrokken worden. De belangrijke eerste stap is gezet, maar nu moeten de biobrandstoffen tot volle ontwikkeling komen. We moeten stijgen van een inmenging van 5,75% naar een inmenging van 10%³. Naast de gemengde biobrandstoffen moeten we ook de zuivere biobrandstoffen een meer fiscaal gunstig regime toebedelen. De E-85 norm moet in België versneld worden ingevoerd zodat de voertuigen die op deze brandstof kunnen rijden ook de mogelijkheid hebben om te tanken. Nu is de E-85 in België helemaal niet verkrijgbaar, terwijl autoproducenten die ook in België produceren wél deze modellen construeren.

- Het werk naar de mensen brengen: waarom nog langer mensen naar het werk brengen, wanneer werk via telematica naar de mensen kan gebracht worden? Telewerk en satellietkantoren moeten sneller ontwikkeld worden, de hindernissen die de werkgevers nu ondervinden om de werknemers thuis te laten werken moeten onderzocht worden en opgelost worden. Ook via fiscale stimuli kan het e-werken nog verder aangemoedigd worden. De kosten die gepaard gaan met e-werken moeten voor de werkgever fiscaal aftrekbaar

gemaakt worden. Daarnaast kunnen ook de sociale lasten voor de werknemers verlaagd worden, net om het e-werken te stimuleren.

- Ook de luchtvaartsector dient onder het systeem van de verhandelbare emissierechten te worden gebracht.

Naast fiscale maatregelen dringen zich inzake transport volgende beleidsmaatregelen op:

- Variabilisering van de snelheid op de wegen: op bepaalde tijdstippen (spits) is het nodig dat er een lagere snelheid aangehouden wordt, terwijl het overdag wel sneller kan. Bijvoorbeeld de tunnels: 50 km/h in de spits, maar moet misschien 70 km/h buiten de spits.

- Laad en lostijden verruimen: de arbeidsuren voor alle betrokken sectoren in de logistieke keten moeten versoepeld worden. Zo kan het zwaar verkeer op de wegen beter in het dagverloop gespreid worden.

- Vlotter van en naar het werk sporen: dagelijks pendelen 2,5 miljoen Vlamingen naar het werk. 65% van hen doet dit met de wagen waardoor het dagelijkse fileleed ontstaat dat onze economie miljoenen euro's kost. Het reigersvervoer per spoor waarbij stipte treinen de regel moeten zijn en niet de uitzondering is een absolute prioriteit. Ook moet er werk gemaakt worden van hogere frequenties in functie van de vraag, dus meer capaciteit tijdens de piekuren. Bovendien moet meer geïnvesteerd worden in WIFI en in een gegarandeerd GSM-bereik; de trein moet het verlengstuk worden van het kantoor.

³ Zie aangenomen percentage op de Europese Top van maart 2007

VIER WEGEN NAAR EEN CO₂-ARME SAMENLEVING

- Vrachtwagens en Kyoto zijn niet de beste maatjes. De transportsector is dan ook één van de grootste boosdoeners qua CO₂-uitstoot. Echter vrachtwagens zijn niet weg te denken in onze just-in-time-economie. Langere zwaardere vrachtwagens (LVZ's) of ecocombi's dragen aanzienlijk bij tot een beter leefmilieu. Enerzijds vervoeren ze meer lading per rit waardoor de frequentie van het aantal ritten daalt. Anderzijds ligt het brandstofverbruik en de NOx – emissies van één supertruck gemiddeld 15% lager dan het verbruik van twee afzonderlijke trucks. Waarom de vrachtwagens niet langer maken, zij kunnen dan meer vervoeren en dus ritten uitsparen en dus last but not least: minder uitlaatgassen.

- Shift van wegverkeer naar water- en spoorwegen. Nog te vaak wordt de vrachtwagen verkozen boven de binnenvaart. Maar daartegenover staat ook dat de scheepvaart moet investeren in een milieuvriendelijke vloot. Het is vooral de kwaliteit van de brandstof die in deze sector te wensen over laat. Ook vervoer van goederen per spoor moet verder aangemoedigd worden. De ontsluiting van verschillende bedrijfsterreinen moet meer afgestemd worden op de mogelijkheden van transport per spoor of via waterwegen.

C) PRODUCEREN

De Vlaamse industrie heeft reeds aanzienlijke emissiereducties gerealiseerd. Door het afsluiten van zowel de benchmarkconvenanten als van de auditconvenanten spannen de bedrijven zich in om bij de 10% meest-energie-efficiënte bedrijven van de wereld te behoren. Voor de 127 energie-intensieve

bedrijven⁴ die participeren, is de CO₂ – uitstoot in 2006 met 1,8% gedaald ten opzichte van 2005. Dit betekent dat er een daling is van de uitstoot van 33,6 Mton tot 33 Mton en dit terwijl nochtans de Belgische economische groei met 3% toenam. Er is dus in 2006 een duidelijke loskoppeling gerealiseerd tussen enerzijds de uitstoot van CO₂ en de economische groei anderzijds.

De industrie moet verder gaan op dit elan. Nu zijn reeds de energie-intensieve en de net iets minder energie-intensieve bedrijven betrokken.

De KMO's daarentegen hebben tot nu toe onvoldoende bijgedragen tot een daling van de CO₂-uitstoot. Hier moet aandacht aan besteed worden. Een kenniscentrum zou KMO's kunnen ondersteunen in de inspanningen naar energiebesparingen. Ook kunnen opnieuw de Energy Savings Companies een belangrijke rol spelen. Deze bedrijven die werken via het systeem van de derdepartijfinanciering (zie verder) kunnen binnen de KMO's investeringen realiseren die direct inwerken op de energierekening van deze bedrijven.

Open Vld wil ook een tiende principe invoeren in de Corporate Governance code: jaarlijks dienen bedrijven een CO₂-balans bekend te maken in hun jaarverslag. Op die wijze worden aandeelhouders en stakeholders geïnformeerd over de klimaatimpact van de bedrijfsactiviteit.

Daarnaast moet het systeem van de emissierechten verder ontwikkeld worden. De overheid moet een zeker percentage van de emissierechten niet langer gratis toebedelen,

⁴ Zie www.vlaanderen.be/lucht

VIER WEGEN NAAR EEN CO₂-ARME SAMENLEVING

maar via een veiling op de markt brengen. De bedrijven moeten dan de emissierechten aankopen op die veiling. Wanneer het bedrijf reeds tot de meest energie-efficiënte behoort, moet deze een korting krijgen op de aan te kopen emissierechten. De opbrengst van deze veiling moet integraal aangewend worden om de belasting op de bedrijven, de vennootschapsbelasting, verder te reduceren.

D) CONSUMEREN

De vraag naar energie-intensieve producten en diensten dient gedrukt. In maart is op de regeringstop in Leuven een ruim pakket milieumaatregelen goedgekeurd, waaronder een verpakkingsheffing. Een beperkt aantal producten - plastic zakken, wegwerpbe-

stek, plasticen en aluminium huishoudfolie - waarvoor milieuvriendelijkere alternatieven bestaan, wordt belast via een verpakkingsheffing.

Dit is zeker een spoor dat verder gevolgd en ontwikkeld moet worden. Als we onze ambitieuze doelstellingen willen realiseren, moeten klimaatonvriendelijke producten onderworpen worden aan een hogere BTW, heffingen of accijnzen. Best gebeurt dit in Europees verband.

VIER WEGEN NAAR EEN CO₂-ARME SAMENLEVING

3. REALISEREN VAN ECO-BESPARINGEN VIA DERDEPARTIJFINANCIERING, PASSIEFHUIZEN, ECO-EFFICIËNTIEVERHOGINGEN EN DYNAMISCHE PRODUCTNORMEN

De huishoudens behoren vandaag tot de grootste energieverbruikers in Europa en ervaren nog te weinig prikkels tot energiebesparing. Hier zijn nog enorme energiebesparingen mogelijk. De technologische uitdaging ligt in de mogelijkheid energie-efficiënte woningen te ontwerpen waar weinig verwarming nodig is in de winter en weinig koeling in de zomer. De actoren in de bouwsector moeten gesensibiliseerd en opgeleid worden om de nieuwste technieken toe te passen. Er zijn reeds een aantal maatregelen genomen om energiebesparende investeringen fiscaal aantrekkelijk te maken, maar we moeten verder gaan. Dat kan, door de invoering van nieuwe financieringsformules, strenge isolatienormen, passiefhuizen, energie-efficiënte renovaties en dynamische productnormen.

A) BESTAANDE GEBOUWEN: DERDEPARTIJFINANCIERING ALS FINANCIERINGSINSTRUMENT

Veel burgers zijn zich bewust van de ernst van de klimaatproblematiek en willen hun verantwoordelijkheid opnemen om zelf een reële bijdrage te leveren tot de reductie van CO₂-uitstoot. Toch tasten ze vaak in het duister over wat er nu juist allemaal mogelijk is en bij wie ze kunnen aankloppen voor meer uitleg en advies. Bovendien zijn sommige energie-efficiënte investeringen op het eerste zicht helemaal niet zo goedkoop. On-

danks de ruime terugverdieneffecten op lange en middellange termijn, schrikt de hoge initiële investeringskost vele burgers af. Met andere woorden, de drempel om resoluut te kiezen voor energiezuinige investeringen is vaak nog te hoog.

Derdepartijfinanciering – in het buitenland bekend als Third Party Financing (TPF) - biedt zich aan als een goed systeem om die vele twijfelende burgers, bedrijven en scholen definitief over de streep te trekken. Het basisprincipe achter TPF is de energieconsumptie en -kosten aanzienlijk te doen dalen, zonder een rechtstreekse investeringskost van de eigenaar van de woning of het gebouw uit te lokken. Hoe werkt het concreet? De eigenaar sluit een contract af met een derde partij - ook wel Energy Saving Company (ESCO) genoemd - met het oog op een stevige reductie van de energiekosten met een vastgelegd percentage. Deze derde partij investeert in energie-efficiënte maatregelen en staat vervolgens in voor de verdere financiering, implementatie, uitvoering en onderhoud. Voor de eigenaar verandert er aanvankelijk weinig tot niets. De derde partij betaalt immers de investering en hij of zij blijft ongeveer hetzelfde bedrag voor zijn of haar energieverbruik betalen. Alles blijft dus op het eerste zicht bij het oude.

De terugbetaling van de investeringen aan de derde partij gebeurt geleidelijk, door de

VIER WEGEN NAAR EEN CO₂-ARME SAMENLEVING

maandelijks gerealiseerde besparing op de energiekosten. Iedere maand zorgen de investeringen voor een besparing, maar de reële meeropbrengst gaat (nog) niet naar de eigenaar of klant maar naar de derde partij die de investeringskost heeft gedaan. Na het aflopen van het contract (gemiddeld 10 à 15 jaar), of met andere woorden wanneer de investeringen zijn afbetaald, profiteert de eigenaar/klant optimaal van de energiezuinige én kostenbesparende investeringen. Nu voelt hij of zij direct de opbrengsten ten gevolge de energiebesparing. De energiefactuur ligt vanaf dan permanent gevoelig lager. Deze manier van financiering kan naast energie-efficiënte projecten natuurlijk ook worden aangewend voor investeringen in hernieuwbare energietechnologieën.

De voordelen van dit systeem van derdepartijfinanciering zijn veelvuldig en overtuigend. De burger of ondernemer moet niet meteen een grote som geld op tafel kunnen leggen voor de milieuvriendelijke investeringen. De problematische drempel van de hoge initiële investeringskost wordt zo aanzienlijk verlaagd. Zeker voor mensen die financieel minder bewegingsruimte hebben is zo'n systeem van geleidelijke terugbetaling in combinatie met voorfinanciering dé mogelijkheid om hun huis energiezuiniger en dus goedkoper te maken. Voor hen is het van levensbelang dat iedere euro zinvol besteed wordt. Waarom dan nog langer iedere maand teveel betalen voor energie wanneer de oplossing voor de hand ligt?

De financiële aantrekkelijkheid is lang niet het enige voordeel. De klant moet zelf geen extra inspanning doen, want alles wordt voor hem of haar geregeld. De derde partij brengt alles in orde en beschikt over de vereiste

technische en financiële kennis. Bij eventuele problemen kan men eenvoudigweg terecht bij een contactpersoon van de firma. Bovendien weet de klant voor welke dienst hij betaalt want alles wordt duidelijk omschreven in een persoonlijk en transparant contract met de derde partij. Tenslotte kan een derde partij, met de nodige technische vakkennis, sneller en beter inspelen op het aanbod op de energiemarkt. De (nu nog prille) concurrentie op de vrijgemaakte energiemarkt neemt hierdoor alleen maar toe, hetgeen uiteraard in het voordeel is van de consument. Burgers en bedrijven zullen hun energie bijgevolg tegen een goedkopere prijs kunnen kopen.

Het systeem van derdepartijfinanciering is lang nog niet overal in de EU ingeburgerd. In sommige lidstaten zijn er de voorbije jaren met succes meer dan 500 ESCO's opgestart, terwijl in andere lidstaten het initiatief beperkt bleef tot enkele schaarse pilootprojecten. Duitsland en Oostenrijk zijn de pioniers op het vlak van TPF. Maar ook nieuwe lidstaten zoals bijvoorbeeld Hongarije zijn deze veelbelovende weg reeds ingeslagen. In bepaalde lidstaten - waaronder België - staan die projecten echter nog in hun kinderschoenen.

Hier schuilt een belangrijke opdracht voor de overheid in de komende jaren. Voor Open Vld is derdepartijfinanciering voornamelijk een verhaal van de privé-sector. Het is de taak van de overheid om een optimaal klimaat te scheppen waarin privé-actoren gestimuleerd worden om innovatieve, marktconforme eco-projecten op te starten. Op federaal vlak zijn er reeds bepaalde voorzichtige stappen in die richting gezet, zoals de oprichting van FEDESCO. Maar het is hoogtijd dat die initiatieven in een stroomversnelling geraken.

VIER WEGEN NAAR EEN CO₂-ARME SAMENLEVING

De overheid moet zulke win-win-maatregelen vanuit de privé-sector aanmoedigen en maximaal laten renderen, in plaats van zelf als derde partij op te treden door subsidies en leningen te verstrekken.

De slaagkansen van het systeem hangen in sterke mate af van een aantal elementen die de overheid kan beïnvloeden of garanderen. Ten eerste is een sterk wettelijk kader noodzakelijk om de derde partij te beschermen tegen de risico's die ze neemt bij de financiering van de projecten. Wat als de klant failliet gaat tijdens de 'afbetalingen'? Wat als het eigenaarschap van de woning verandert? De derde partij moet voldoende wettelijk afdwingbare garanties krijgen dat het contract gerespecteerd wordt. Zo kan de overheid een accreditatiesysteem opbouwen waardoor firma's verplicht worden tot een gekwalificeerde en betrouwbare dienstverlening. Op termijn moet dat leiden tot een verplichte Europese standaard. Alle betrokken partijen hebben ook belang bij standaardcontracten waardoor misbruik en misverstanden vermeden worden. Ten tweede moet er voldoende toegang tot financieringsmiddelen zijn voor derde partijen. De overheid kan geïnteresseerde firma's een duwtje in de rug geven door via een fonds in startkapitaal te voorzien.

Daarnaast kan de overheid nog een belangrijke rol spelen in het verspreiden van informatie over energie-efficiënte projecten, financieringsmogelijkheden en diensten van ESCO's. Momenteel zijn maar weinig mensen op de hoogte van de vele opportuniteiten en initiatieven die bestaan omtrent promotie van energiezuinigheid. Wat het TPF-systeem betreft is zeker de informatieverstrekking naar financiële instellingen toe cruciaal. Dat brengt ons bij een volgend actiepunt. De

overheid moet op termijn een TFP-netwerk uitbouwen waarin alle relevante spelers aanwezig zijn om de onderlinge communicatie en coördinatie te optimaliseren. Tenslotte moet de overheid op alle niveaus het goede voorbeeld geven.

B) NIEUWE GEBOUWEN: VAN STRENGERE ISOLATIENORMEN NAAR PASSIEFHUIZEN

De normen qua isolering van nieuwbouw moeten strenger: zowel wat betreft de isolatie (K-45 norm moet nog lager) als de energieprestatie (werken naar E-70 norm).

Maar passiefwoningen en -scholen zullen meer en meer de toekomst worden. Deze gebouwen zijn zo goed geïsoleerd dat ze veel minder energie verbruiken dan klassieke woningen.

Deze nieuwe bouwmethode verhoogt de levensstandaard terwijl men zo weinig mogelijk energieverlies lijdt. Dit concept weet op een uitgekende manier comfort en duurzaamheid te combineren: door met een doorgedreven isolatie en een hoge luchtdichtheid van het gebouw de warmteverliezen te beperken, door met ventilatie en warmteterugwinning een gezonde luchtkwaliteit te creëren, door passieve energie (bodem- en zonnewarmte) te gebruiken en efficiënte apparaten met een laag energieverbruik aan te wenden.

De bouw van passiefhuizen moet gestimuleerd worden. Dit kan ten gunste werken van de bouwsector. Op vandaag zijn slechts drie firma's in de mogelijkheid om een passief huis te bouwen, de materialen moeten veelal uit Duitsland komen. De huizen zijn in hun

VIER WEGEN NAAR EEN CO₂-ARME SAMENLEVING

bouwfase duurder (20%) dan andere, maar dit wordt op termijn teruggewonnen. Opdat de burgers niet afgeschrikt zouden worden door de kostprijs moeten fiscale maatregelen genomen worden om dit aan te zwengelen. Een eerste stap is genomen, maar vooral de bouwsector moet gestimuleerd worden. Ook in de sociale woningbouw moet resoluut de kaart getrokken worden voor deze lage energiehuisen want energie-efficiëntie is niet alleen milieuvriendelijk maar ook kostenbesparend.

Daarom schuift Open Vld een concrete bouwdoelstelling naar voor: tegen 2015 mogen er alleen nog maar passiefhuizen gebouwd worden, zoals in Groot-Brittannië werd beslist.

C) ENERGIE-EFFICIËNTE RENOVATIE STIMULEREN

Energie-efficiënte renovatie (dubbel glas, dakisolatie,...) in oude kantoorgebouwen, overheidsgebouwen, sociale woningbouw en woningen moet gestimuleerd worden. Het bestaand fonds FRGE moet efficiënter aangewend worden, vooral het uitgeven van goedkope leningen door het FRGE moet verder gestimuleerd worden. Ook het toepassingsgebied moet herbekeken worden, niet alleen de minder begoeden moeten hier gebruik kunnen van maken, dit fonds moet opengesteld worden voor iedereen.

D) (DYNAMISCHE) PRODUCTNORMEN

Productinnovatie kan bijdragen aan energiebesparingen. De productnormen moeten

aangepast worden, er moet meer aandacht besteed worden aan het energieverpillend karakter van de toestellen. De vraag kan gesteld worden of de klassieke gloeilamp nog verkocht moet worden gezien het reeds uitgebreide gamma aan spaarlampen. In Australië bestaat er reeds een verbod op de klassieke gloeilamp.

Daarnaast zouden huishoudelijke toestellen die geen A-label hebben, niet meer mogen thuishoren op de Europese markt.

Het wagenpark (privé – en bedrijfswagens) moet binnen vier jaar leiden tot een CO₂-besparing van 25%. We moeten overwegen de voertuigen ouder dan 10 jaar (dit maakt 20% uit van het totaal wagenpark) uit de markt te halen. Dit moet versneld gebeuren, enerzijds zal er reeds een stimulans zijn om deze auto's vroeger aan de kant te schuiven door een autobelasting die zal gebaseerd worden op CO₂-uitstoot en anderzijds door de incentive die bestaat om een milieuvriendelijk voertuig aan te kopen.

Daarenboven moeten de materialen waaruit een voertuig bestaat ook milieuvriendelijker en beter afgesteld worden. Er moeten normen voor de bandenspanning ingevoerd worden.

Open Vld wil inzake productnormering een systeem zoals in Japan. Het product dat het hoogste scoort inzake eco-efficiëntie wordt de norm waaraan binnen een tijdspad van vijf jaar alle andere producenten moeten voldoen. Gezien het product dat aan de hoogste eco-efficiëntie beantwoord steeds verandert, zit in dit systeem een automatische dynamiek van aanpassing aan de hoogste eco-efficiëntienorm.

VIER WEGEN NAAR EEN CO₂-ARME SAMENLEVING

4. EEN ECO-ENERGIEMIX ALS ALTERNATIEF VOOR FOSSIELE BRANDSTOFFEN

Omdat elektriciteitsopwekking gepaard gaat met CO₂-uitstoot, ontsnapt een klimaatbeleid niet aan de vraag hoe met de energiemix van ingevoerde, fossiele, nucleaire en hernieuwbare energiebronnen om te gaan.

Ons land voorziet vandaag via vier kanalen in haar elektriciteitsbehoefte: we voeren elektriciteit in, we wekken elektriciteit op in steenkool- en gascentrales, we hebben nucleaire elektriciteitsproductie en tenslotte ook elektriciteit uit hernieuwbare bronnen. Het opwekken van elektriciteit door middel van fossiele brandstoffen is echter één van de meest CO₂-uitstotende activiteiten. De belangrijkste fossiele energiedragers zijn daarbij gas, olie en steenkool. Door de verbranding van de fossiele brandstoffen komt CO₂ vrij. Die CO₂-uitstoot van de productie van elektriciteit stijgt nog steeds.⁵ Het gebruik van fossiele brandstoffen werkt dan ook negatief in op te behalen Kyoto-doelstellingen. Daarboven zijn deze fossiele brandstoffen niet eeuwig voorradig.

Om enerzijds tegemoet te komen aan de emissiedoelstellingen en om anderzijds de schaarste van een aantal energiebronnen te omzeilen, moet volop de kaart getrokken worden van de energiebesparingen, het verhogen van de energie-efficiëntie, het investeren in hernieuwbare energie en tenslotte ook van een koolstofarme energiemix.

Inzake het gebruik van hernieuwbare energie scoort ons land momenteel vrij slecht in ver-

gelijking met de omringende landen en met het EU 25 gemiddelde. Ten dele hangt dit samen met de natuurlijke grenzen aan de mogelijkheden van hernieuwbare energie in België. Ons land heeft zijn ruimtelijke ordening en zijn grootte niet mee, om alleen maar de kaart te trekken van de hernieuwbare energie. Ook natuurlijke troeven zoals krachtige watervallen zijn niet voorhanden.

Deze tegenvaller mag echter geen excuus zijn om niets te ondernemen. Er zijn de voorbije jaren enkele schuchtere stappen gezet op vlak van groenestroomcertificaten, met daaraan gekoppeld een minimumprijs of minimumsteun. Verder werden ook fiscale stimuli gecreëerd ter bevordering van hernieuwbare energie.

A) VERHOGEN VAN AANDEEL HERNIEUWBARE ENERGIE OP KOSTENEFFICIËNTE WIJZE

Het plaatsen van bijvoorbeeld zonnepanelen is nu reeds fiscaal zeer aantrekkelijk gemaakt. Dit blijkt onvoldoende te zijn. Derdepartijfinanciering kan de drempel aanzienlijk verlagen. Maar de consument zelf moet ook een inspanning doen en zijn of haar verantwoordelijkheid voor het energieverbruik opnemen.

Het probleem van de groenestroomcertificaten is dat deze niet of slechts beperkt kunnen worden uitgewisseld tussen de diverse

⁵ Zie voor cijfers Vlaanderen voor het jaar 2005: www.milieurapport.be

VIER WEGEN NAAR EEN CO₂-ARME SAMENLEVING

regio's. Dit leidt tot een segmentering van de markt wat de ontwikkeling van meer efficiënte hernieuwbare installaties in de weg staat. Producenten moeten nu immers duurdere groenestroomcertificaten kopen omdat zij verplicht zijn om deze te kopen op beperkte geografische markten.

Het is overigens ook zinvol om de uitwisseling van deze certificaten op Europees niveau te promoten. Meer en meer zien we dat de bedrijven die op de Belgische markt actief zijn, ook (uitgebreide) productieactiviteiten hebben in hun "land van oorsprong". Denken we maar aan Suez-Electrabel, maar ook Nuon en Essent. Deze drie bedrijven beschikken inderdaad over heel wat capaciteit aan hernieuwbare productie in Frankrijk en Nederland. Het lijkt aangewezen om deze producenten ertoe aan te zetten om hernieuwbare energie te produceren daar waar dat het goedkoopst is; dit kan de prijzen voor de verbruiker enkel ten goede komen. Dit vereist een aanpassing van het systeem van groenestroomcertificaten, met name wat de uitwisselbaarheid en de verhandelbaarheid betreft.

Bijkomend dient de vraag te worden gesteld of het systeem van de minimumprijzen wel leidt tot de meest (kosten)efficiënte hernieuwbare energie. Alvast het Internationaal Energieagentschap vindt van niet. Daarenboven zijn de diverse kanalen waarlangs groene stroom momenteel subsidies ontvangt weinig transparant. Denk maar aan het windmolenpark op de Thorntonbank.

In dit kader pleit Open Vld voor een meer kostenefficiënt en transparant beleid. Het kan inderdaad zinvol zijn om een technolo-

gie die nog niet volledig rijp en ontwikkeld is, in een beginfase te ondersteunen. Dit kan echter alleen onder een aantal strikte voorwaarden: (1) het is een technologie die zijn degelijkheid bewezen heeft via bijvoorbeeld een succesvol pilootproject of de ondersteuning kan dienen ter financiering van een beloftevol pilootproject (2) de steun wordt in de tijd beperkt (3) het type steun dat wordt geboden biedt stimulansen voor de uitbouw van een kostenefficiënte hernieuwbare energie. In de toekomst willen we louter voor de commerciële ontwikkeling de meest efficiënte productietechnologieën ondersteunen met overheidsmiddelen.

Meer investeringen in hernieuwbare energie zijn noodzakelijk en veelbelovend. Maar we moeten realistisch en kritisch blijven. Het pleidooi voor een verhoging van het aandeel biobrandstoffen in de transportsector is daar een goed voorbeeld van. Ondanks de gunstige opportuniteiten die deze energievorm biedt, moeten we steeds waken over de mogelijke negatieve neveneffecten. We zien nu reeds dat in sommige ontwikkelingslanden door de groei van het aandeel aan biobrandstoffen bossen sneuvelen en de voedselprijzen stijgen. Deze nefaste neveneffecten zouden er wel eens voor kunnen zorgen dat het nettoresultaat negatief is, hetgeen uiteraard niet de bedoeling kan zijn.

Vanuit de invalshoeken duurzame energie, bevoorradingszekerheid en werkgelegenheid zijn we voorstander van een toename van de groene stroom. Open Vld wil een realistische toename van de productiecapaciteit van groene stroom in ons land waarbij men steeds rekening houdt met de economische impact. Wegens de beperkte oppervlakte en

VIER WEGEN NAAR EEN CO₂-ARME SAMENLEVING

korte kustlijn van ons land kiezen we vooral voor ambitieuze consumptiedoelstellingen van groene stroom. Hierbij kunnen we in het kader van energiebeleid toepassing maken van één van de Kyoto-principes, reduceer CO₂-uitstoot daar waar de kost het laagst is. Kortom, produceer groene stroom in die EU lidstaten waar de kost het laagst is.

Open Vld wil dus het aandeel hernieuwbare energie in onze energiemix aanzienlijk verhogen. De EU heeft als doelstelling voorgesteld dat de energiemix tegen 2020 voor minstens 20% uit hernieuwbare energie zou bestaan. Open Vld onderschrijft deze ambitieuze groene doelstelling.

B) ONDERZOEK NAAR NIEUWE EN ALTERNATIEVE ENERGIEBRONNEN

Als we de importafhankelijkheid verder willen afbouwen en de problemen inzake klimaatverandering willen aanpakken, dan moeten we een grote inspanning leveren voor het onderzoek naar nieuwe en alternatieve energiebronnen en -technieken. Dat onderzoek moet gericht zijn op de vervanging voor de fossiele brandstoffen die we importeren. De Europese Commissie heeft de volgende prioriteiten naar voren geschoven: meer efficiënte gebouwen en apparaten, fotonvoltaïsche energie, fuel cells en waterstof technologie, kernfusie, biobrandstoffen, duurzame gas en steenkooltechnologie, offshore windenergieparken, slimme elektriciteitsnetwerken, 'real time pricing', enz.

Ook ons land moet hier het voortouw in durven nemen. We hebben reeds diverse instellingen die onderzoek verrichten naar

verschillende aspecten van het energiebeleid. Het is aangewezen om de samenwerking tussen die instellingen op te voeren. De overheid moet niet alleen haar eigen onderzoek stroomlijnen, maar ook het onderzoek in de private sector zoveel mogelijk coördineren en optimaliseren. De oprichting van het interfederaal energie-instituut met wetenschappers, industriëlen en overheden kan daartoe bijdragen.

De ontwikkeling van nieuwe energietechnologieën is essentieel om de continuïteit en duurzaamheid van de energievoorziening te waarborgen. We moeten ernaar streven dat onze R&D op vlak van energie een volwaardig exportproduct wordt op internationaal niveau. Dat vergt een grote inspanning op het vlak van middelen. Open Vld wil dat een beginnende industrie (en dus nieuwe energievorm) in een beginfase ook ondersteund wordt vanuit de overheid⁶. Maar het moet wel zo zijn dat het beleid erop gericht is om deze industrie zo snel mogelijk tot maturiteit en ontplooiing te laten komen. Hoe dan ook betekent de ontwikkeling van deze nieuwe industrieën de creatie van vele nieuwe jobs.

C) NAAR EEN KOOLSTOFARME ENERGIEMIX

Ons land voorziet vandaag via vier kanalen in haar elektriciteitsbehoefte: invoer, steenkool – en gascentrales, nucleaire productie en hernieuwbare bronnen. Het opwekken van elektriciteit uit fossiele brandstoffen – steenkool en gas dus – veroorzaakt de grootste CO₂-uitstoot. Het alternatief is hernieuwbare energie. En wij onderschrijven de Europese doelstelling om tegen 2020 20% van

⁶ De steun aan IMEC inzake onderzoek in fotonvoltaïsche cellen in '86 leidde tot de oprichting van de op heden succesvolle spin-off Photovolttech te Tienen

VIER WEGEN NAAR EEN CO₂-ARME SAMENLEVING

onze elektriciteit uit hernieuwbare energie te halen en 20% energie te besparen. En we zullen daartoe ook alle mogelijke investeringen doen.

Daarnaast is de centrale vraag hoe we onze energie zullen bevoorraden? De vraag over de kernenergie dus. De eerste optie is het botweg sluiten van alle kerncentrales en zelfs het bannen van iedere nucleaire technologie. Op zich is dit een heel aantrekkelijke optie, want geen kernafval. Maar als we naar de cijfers kijken in verband met de energiebevoorrading, is dit moeilijk haalbaar. Tenzij we massa's energie uit het buitenland laten invoeren. De tweede optie is het zogenaamde Nederlandse Borssele-scenario waarbij we de centrales na een aantal aanpassingen gewoon openhouden. Dit zou het volledig terugdraaien van de kernuitstap betekenen. OpenVld is daar geen voorstander van. Op die manier blijven we immers met het gigantische probleem van het kernafval zitten.

Daarom stelt Open Vld een derde weg voor. Daarbij blijven we bij de kernuitstap die we beslisten. De huidige reactoren die massa's kernafval produceren hebben voor ons geen toekomst en moeten op termijn dicht. Wat wel toekomst heeft, is te investeren in het nieuwe, veelbelovende project van centrales van de vierde generatie. Het grote voordeel van deze vierde generatie is dat er nauwelijks nog kernafval overblijft en dat dat afval nog nauwelijks radioactief is. Het wereldwijd onderzoek naar deze centrales van de vierde generatie wordt geleid door het Belgische Studiecentrum voor Kernenergie, Myrrha genaamd. Open Vld stelt voor om dit project te versnellen. Concreet houdt dit in dat onmiddellijk alle nodige middelen, licenties

en vergunningen worden verstrekt, zodat reeds tegen 2012-2013 kan begonnen worden met het vervangen van de huidige nucleaire proefinstallatie BR2 van Mol door een proefinstallatie van de vierde generatie. Is het project succesvol, dan kunnen we tegen 2030 kernenergie van de vierde generatie, met andere woorden schone kernenergie verwachten en dit op industriële schaal. Parallel blijft Open Vld bij het uitstapsscenario. Met andere woorden de afbouw van de oude reactoren vanaf 2015. Dat betekent het onmiddellijk sluiten van Doel 1 en Doel 2 en, of Tihange 1. Of er twee van deze reactoren of alle drie onmiddellijk dichtgaan, zal puur afhangen van succes dat we boeken met hernieuwbare energie, energiebesparing en Myrrha.

open **vtd**